

אורות השבת

גליון מס' 833

בטאון הרבנות והמועצה הדתית באר-שבע וממלכת התורה בעיר האבות שע"י רשת מוסדות "קול יהודה"

אחראי מערכת
הרב אברהם טריקי

פרשת השבוע
כי תצא

עורך
הרב עוזיאל אדרי

דבר רב העיר שליטי"א

עבירה גוררת עבירה

פִּי יִקַּח אִישׁ אִשָּׁה וּבֹא אֵלֶיהָ וּשְׁנָאָה וְשֵׁם לָהּ עַלִּילַת דְּבָרִים וְהוֹצִיא עָלֶיהָ שֵׁם רָע... (דברים כב, יג-יד)

ושם לה עלילות דברים: עבירה גוררת עבירה, עבר על לא תשא - סופו לבוא לידי לשון הרע. (רש"י)

עומק דברי רש"י הללו, יתבארו בהקדם להבנת המשנה (אבות ד, ב): 'בן עזאי אומר, הוי רץ למצוה קלה, ובורח מן העבירה. שמצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה, ששכר מצוה - מצוה, ושכר עבירה - עבירה'. ראשית יש לנו לכוון מבטינו להדגשת התנא - הוי 'רץ' למצוה 'קלה' ו'בורח' מן העבירה, מה ענין ריצה וברירה זו ומדוע תפס דוקא מצוה קלה. וכן צריך להבין בטעם שנתן לדבריו - שמצוה 'גוררת' מצוה, ועבירה גוררת עבירה. ואמנם טעם זה מבואר בתלמוד (שבת קה, ב): 'כך אומנותו של יצר הרע, היום אומר לו עשה כך ולמחר אומר לו עשה כך, עד שאומר לו עבוד עבודה זרה והולך ועובד', ע"ש. מכל מקום היא גופא צריך ביאור, וכי בשביל שנכשל בעבירה קלה יהא נגד לעבירות חמורות עד כדי עבודה זרה! ולפי הנראה, עיקר הטעם גנוז בחתימת דבריו: 'ששכר מצוה - מצוה ושכר עבירה - עבירה', אלא שגם זה צריך ביאור והבנה.

אכן כבר עמדו בזה מפרשי המשנה, ופירשוהו כל אחד כיד ה' הטובה עלינו, אך מתוכם בחרתי להציג שלושה מפרשים אשר לענ"ד נתנבאו כולם בסגנון אחד, ומשלימים הם זה את זה. הראשון, הוא פירוש רבי עובדיה מברטנורא, וזה לשונו: 'שמצוה גוררת מצוה, כך מנהגו של עולם העושה מצוה אחת - נוה לו לעשות מצוה אחרת. והמתחיל בעבירות, קשה לפרוש מהם. ועוד ששכר מצוה - מצוה, שמן השמים מסייעין ומזמינים ביד מי שעשה מצוה אחת שיעשה אחרת, כדי לתת לו שכר על שתיהן', עכ"ל. והשני, הוא פירוש רבינו יונה (סו, ס), וזה לשונו: 'שמצוה גוררת מצוה, מכוח הטבע הוא זה, כי בעשות האדם מצוה קלה פעם אחת הוא מתקרב אל הש"ת ומרגיל את רוחו לעבודתו, ונקל בעיניו לעשות מצוה אחרת שיש בה טורח כנגד הראשונה, מפני שכבר הורגל טבעו למלאכת המצוות... ועבירה גוררת עבירה, גם זה מן הטבע אחר שעשה עבירה אחת ונתרחק מעבודת הש"ת, כי תבוא לידי עבירה אחרת אף כי אין היצה"ר מתאוה אליה כבראשונה, יעשנה... כי טבעו מורגל לעשות כל דבר אשר ה' שונא, שעבירה גוררת עבירה, עכ"ל. והשלישי, הוא ביאור הגר"א (משלי א, כג), וזה לשונו: 'בכל דבר שאדם עושה נותנים לו רוח ממרום והוא המסייע אותו לעשות עוד דברים כאלה, וזה הרוח אינו נוה ושקט עד שיעשה עוד דברים כאלה והוא נהנה מהם, ומזה יש לו נחת רוח הן בדבר מצוה והן בדבר עבירה. חוה מצוה גוררת מצוה, ועבירה גוררת עבירה', ע"ש.

הנה כי כן, בחיבור שלושת הפירושים הללו, בא הטעם לביאור משנתינו. והוא שבעצם עשיית המצוה מתקרב האדם אל הש"ת, והעונג הנפשי שיש בקרבה זו בבחינת 'אני קרבת אלוהים לי טוב' (תהלים עג, כה) - גורר אותו להתענג שוב על ה' בעשיית מצוה נוספת, וכן על זה הדרך עד שנמצא מקיים את כל המצוות כולן באהבה. ח"ש 'מצוה גוררת מצוה'. זאת ועוד, שעם עשיית המצוה הראשונה זוכה האדם לסייעתא דשמיא נזולה ורוח סהרה ממרום - בעשיית המצוה השנית כמאמרם 'הבא ליטהר מסייעים ביד', אף כי תהיה עליו טורח הרבה מן הראשונה, וכן על זה הדרך עד שמקיים את כל המצוות ביתר שאת וביתר קלות. חוה שהוסיף התנא 'ששכר מצוה - מצוה', רוצה לומר שבשכר עשיית המצוה הראשונה - זוכה לסייעתא דשמיא לקיים שאר המצוות. אך לעומת זאת, בעצם מעשה העבירה מתרחק האדם מדביקות הבורא יתברך, כמאמר הנביא (ישעיה נט, ב) 'כי אם עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלוהיכם', וריחוק זה גורר אותו לעבור עבירות נוספות כמאמר הכתוב (תהלים ח) 'שתה עוונותי לנגד עלומיני למאור פניך', דהיינו שריחוק העוונות מעלים מהאדם את מאור פני ה' - 'עלומיני למאור פניך', ומכאן הדרך ליכשל בעבירות נוספות סלולה לפניו, כמאמרם 'הבא ליטמא פותחין לו'. ח"ש 'עבירה גוררת עבירה', יען כי 'שכר עבירה - עבירה', והבן.

ובזה נבין גם את פתיחת דברי המשנה: 'הוי רץ למצוה קלה'. שהרי פשוט וברור שמידת הקרבה אל הש"ת הבאה מחמת המצוה, תלויה באופן קיומה. והיינו מי שמקיים את המצוה בשמחה ובזריזות, גם אינו מבדיל בין מצוה קלה למצוה חמורה, וזהו האות שמקיים את המצוה מאהבת הש"ת ולא מיראת העונש או הציפייה לקבלת גמול שכרה, ואהבה זו היא המקרבת את האדם לבוראו. אך לעומתו, המקיים את המצוה בקרירות וגם אינו נזהר במצוה קלה כבחמורה, וזהו האות

המשך דבר רב העיר במדור "אורות הכשרות"

דבר העורך

ניצחון, לנכנס בקישרי המלחמה

כי תצא למלחמה על אויביך ונתנו ה' אלוך בידך ושבת שבינו' כתב 'האור החיים' הקדוש הכוונה על מלחמת היצר הרע, שמובטח לאדם שלא חושש ונכנס בקישרי המלחמה לנצח את יצרו, על פי זה מבאר ה'בן לאשרי' את הפסוק בפרשה הקדמת מדוע פתח בלשון רבים 'אתם קרבים היום למלחמה על "אויביכם" וסיים בלשון יחיד 'כי תצא למלחמה על "אויביך", ש"אויביך" בלשון יחיד הוא היצר הרע, ו"אויביכם" בלשון רבים הם המלאכי חבלה שנוצרו על ידי העוונות שחטא, שמוסיפים כוח ליצר הרע ומונעים מהאדם לשוב אל ה', אף על פי כן "לא תירא מהם כי ה' אלקיך המעלך מארץ מצרים" הרי הקב"ה העלה אותך ממצרים ממ"ט שערי טומאה, כל שכן עתה לאחר קבלת התורה שיש לך את "כוח התורה" לנצח במלחמת היצר.

בברכת לכת ולקובץ

הרב עוזיאל אדרי
רב המרכז הרפואי "סורוקה"
וק"ק 'שבטי ישראל' שכונה יא' באר שבע

לוח זמנים שבועי

שבת קודש	יום א' סיון	יום ב' סיון	יום ג' סיון	יום ד' סיון	יום ה' סיון	יום ו' סיון	יום ז' סיון	לוח הזמנים מדויק לבאר-שבע
21.9.19	20.9.19	19.9.19	18.9.19	17.9.19	16.9.19	15.9.19	14.9.19	שבת קודש
5:11	5:11	5:10	5:09	5:08	5:08	5:07	5:07	שבת קודש
5:19	5:18	5:17	5:16	5:15	5:15	5:14	5:14	שבת קודש
6:32	6:32	6:31	6:30	6:29	6:29	6:28	6:28	שבת קודש
8:52	8:52	8:52	8:52	8:52	8:51	8:51	8:51	שבת קודש
9:29	9:29	9:29	9:29	9:29	9:29	9:29	9:29	שבת קודש
12:34	12:34	12:35	12:35	12:35	12:36	12:36	12:36	שבת קודש
13:05	13:06	13:06	13:07	13:07	13:08	13:08	13:08	שבת קודש
17:40	17:41	17:42	17:43	17:44	17:45	17:46	17:46	שבת קודש
18:42	18:43	18:44	18:45	18:47	18:48	18:49	18:49	שבת קודש
18:56	18:58	18:59	19:00	19:02	19:03	19:04	19:04	שבת קודש

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע:	כי תצא
הפטרה:	רני עקרה
כניסת השבת:	18:32
יציאת השבת:	19:22
רבינו תם:	20:07

אין לקרוא את העלון בשעת התפילה וקריאת התורה

אורות הפרשה

מלחמת תנופה ולא מלחמת הגנה

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו כתב ה'אור החיים' הקדוש שהכונה על מלחמת היצר הרע. שהרי עתה "ושבת שביו" אינו כפשוטו שדבר זה היה נהוג בזמן הקדום שהיו סוחרים באנשים כעבדים, אבל עכשיו אין שבויי מלחמה קנינו של השובה אותם לעשות בהם כרצונו, אלא מיד לאחר המלחמה יש עסקת שבויים וחוזרים למדינתם ולביתם, ואם כן מוכח שמדובר כאן על מלחמת היצר, מבאר **הצדיק מרעננה זיע"א יש לרמוז את סיום הפרשה הקודמת פרשת שופטים **כי תעשה הישר בעיני ה'.** לתחילת פרשת כי תצא **כי תצא למלחמה על איביך.** על פי דאיתא במסכת ברכות לעולם ירגיז אדם יצר הטוב על היצר הרע, כלומר שלא ימתין עד שהיצר הרע יסיתנו, ויצטרך לצאת למלחמת הגנה כי היצר הרע הוא בעל תחבולות גדול ובונה בערמומיות מצודות וחרמים על האדם שלא יוכל בנקל להינצל ממנו, ועל כן יעצונו רז"ל להקדים מלחמתנו למלחמת תנופה עליו שמיד יתחזק האדם ויתעלה בתורה ובמצוות וירבה במעשים טובים **כי תעשה הישר בעיני ה'.** וכאשר כבר הקדים ויצא בהכרזת מלחמת תנופה על היצר **כי תצא למלחמה על איביך.** ואז מובטח לך לנצחו בקלות ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו.**

מיתוק הדינים

כי תצא למלחמה על איביך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שביו למה הזכיר את ב' השמות **ה' אלוקיך**, מבאר רבי **יצחק הכהן הוברמן זצ"ל** על פי המדרש על פסוק **ביום עשות ה' אלוקים ארץ ושמים**, שמתחילת ספר בראשית עד כאן הזכיר רק שם **"אלוקים"** וכאן בבריאת האדם הזכיר ב' שמות **"ה' אלוקים"** שנקרא שם מלא על עולם מלא הגוף של האדם שנקרא עולם מלא על שם שהוא מעלים ומכסה בגשמיותו ועובי חומריו על הנשמה הקדושה, שלא תראה אין שהקב"ה ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין, שאז יתמלא האדם ביראת שמים מלעבור חלילה על רצונו יתברך ולא יהיה בחירה, על כן בראו ה' באופן הזה שיעלים הגוף על האור האלוקי, והנשמה תזכך את הגוף על ידי התורה והמצוות, והנשמה נקראת מלא כדאיתא בריש מסכת ברכות מה הקב"ה ממלא את כל העולם כן הנשמה ממלאה את הגוף, ובמה שהזכיר הקב"ה שם מלא על עולם מלא, הכוונה שזה נתינת כוח וסייעתא לנשמה לחדור את החושך ולהאיר את העולם באלוקות, וזהו שאמר בבריאת האדם שם מלא **"ה' אלוקים"**, שהקדים לו עזר וסיוע כדאיתא במסכת קידושין אלמלא הקב"ה עוזרו לא יוכל לו, וזהו שאמר **"ושבת שביו"** שיתן לך את הכוח שלו שתמתק את שם **"אלוקים"** מידת הדין, כידוע שמשם זה ניקת החיצונים בשם הקדוש **"הויה"** מידת הרחמים אכ"ר.

התשובה מביאה טובה לעולם

כי תצא למלחמה ראשי תיבות **"כותל"**, מבאר ה'בן לאשרי' על דרך הכתוב **כי עוונותיכם מבדילים**, שעל ידי השמיעה ליצה"ר, האוייב הגדול של בני ישראל, נעשית מחיצה המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, אך בזמן שחוזרים בתשובה, ועורכים מלחמה נגד פיתויו, **"ונתנו ה' (אות י' של שם הויה) אלוקיך בידך"** ראשי תיבות **"אויב"**, שאז ה"כותל" מתהפך **"על אויביך"** ומשמיו, **"כמ"ש בספה"ק** כשישראל עושין תשובה מתעורר דין על הסטרא אחרא ועל אומות העולם, שהם גרמו למצב זה של החטא, כדכתיב **"ותערבו בגוים וילמדו ממעשיהם"** ואז **"ונתנו ה' (אות י' של שם הויה) אלקיך בידך ושבת שביו"** ראשי תיבות גימטריה **"ושב טוב"**, כדאיתא במסכת קידושין שהחוזר בתשובה מביא טובה וברכה לעולם שמכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות.

משיח בן יוסף ומשיח בן דוד

לא תראה את חמור אחיך או שורו נופלים בדרך והתעלמת מהם הקם תקים עמו, כתב הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע בספר **זיכרון זאת** בא לרמוז על משיח בן יוסף ועל משיח בן דוד, **"חמור"** זה משיח בן דוד כדכתיב **"עני ורוכב על חמור"**, **"שור"** זה משיח בן יוסף כדכתיב **"בכור שורו הדר לו"**, **"נופלים"** כדאיתא במסכת סנהדרין שהמשיח נקרא בר נפלי, **"בדרך"** היינו בדרך בגלות הארוכה והקשה, **"והתעלמת מהם"** וכי יעלה בדעתך להתעלם מלהרבות בבקשות ותחנונים על הגאולה בטענה כדאיתא במסכת כתובות שמושבעים אנחנו שלא לדחוק את הקץ, וחלילה יעלה על דעתך להתעלם ולומר מתי שירצה ה' הוא יביא כבר את המשיח, לא תאמר כן ח"ו, אלא **"הקם"** ע"י עבודת ה' התפילה, **"תקים"**, גימטריה **"תקן"**, דהיינו שהציפייה העזה לגאולה השלימה בכוחה לתקן את הכל, **"עמו"** ואז יושע ה' את **"עמו ישראל"**, והגם שהגאולה תבוא למען שמו באהבה, מכל מקום הקב"ה יעלה עליך כאילו אתה הבאת יחד **"עימו"** את הגאולה השלימה.

הגיע זמן הגאולה

כי יקרא קן ציפור לפניך, כתב בתיקוני החזר שהמלאך בשמים השר הממונה על העופות נעמד לעורר רחמים רבים על השכינה הק' ועם ישראל באותה שעה שמקיימים את מצוות שילוח הקן, ואז יש עת רצון למעלה להבאת הגאולה השלימה ומשיח צדקינו, מבאר ה'ברכה משולשת' הרמז לזה **"כי יקרא קן ציפור לפניך"** עם הכולל גימטריה **"הוא נרי ובני סר אני אפרוק"**, שעל ידי המצוה מתעורר המלאך לעורר רחמים רבים על השכינה הק' שנקראת נר ה' **"נרי"**, ועל בניו של הקב"ה **"בני ישראל"**, שיעלה זיכרונו לפניו לטובה לפרוק ולפדות אותם ולהסיר מהם את גלות בגאולה האמיתית והשלימה.

אורות הכשרות

שמקיים את המצוה רק מיראת העונש או קבלת הגמול ובהעדר אהבת המצוה, במה אפוא יתקרב האדם אל בוראו וז"ש התנא **"הוי רץ למצוה קלה... שמצוה גורדת מצוה"**, יען כי רק מי שרץ בזריזות ובשמחה לקיים אפילו מצוה קלה, זוכה לקרבת ה' – הסוללת בפניו את הדרך לקיים שאר כל המצוות, וכדפי'.

וסימנא טבא אמינא להאי מילתא, מדברי הגמ' (שבת ל, ב ופסחים קט, א): **ושבתתי אני את השמחה (קהלת ח, טו) – זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זו עושה (קהלת ב, ב) זו שמחה שאינה של מצוה. ללמדך שאין שכינה שורה מתוך עצבות... אלא מתוך שמחה של מצוה, שנאמר ועתה קחו לי מגנן ויהיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה' (מלכים ב – ג, טו).** אמר רב יהודה, וכן לדבר הלכה. **חיה המקור לדברי הרמב"ם (הלכות לילכת ח, טו):** **"השמחה שישמח אדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שצויה בהן, עבודה גדולה היא..." עי"ש.** ויש לדקדק, היכן נרמז בפסוקים אלו ענין **"השראת השכינה"**, ולא עוד אלא שלמדו מהם **"שאיין השכינה שורה אלא מתוך שמחה של מצוה"**. וכן יש להעיר בדברי הרמב"ם, שהוסיף ע"ד הש"ס **"ובאהבת האל שצויה בהן"**. ברם לדברינו יובן, שכן עיקר מעלת שמחת המצוה – הוא בהתקרבות שהיא מקרבת את האדם אל הש"ת, **חיה "השראת השכינה"** האמורה בדברי הש"ס **"ואהבת האל"** שהוסיף הרמב"ם, והבן.

ובשכר זאת נבין גם את חתימת דברי הש"ס (סו): **"אמר רב יהודה, וכן לדבר הלכה"**. שכן אם בהשראת השכינה הבאה מתוך שמחה של מצוה עסקתך, אזי פשוט שכן הוא במצוה תלמוד תורה – שמקרבת את האדם אל הש"ת יותר מכל המצוות, כמאמרם (פאה א, א) **"ותלמוד תורה כנגד כולם"**. וכה הם דבריו הנפלאים של ה"ח (או"ח סימן מז) **בביאור ברכת התורה, חת"ד:** **"נתן הקב"ה במתנה את תורתו הק' תורת אמת שלא תשתכח מאתנו כדי שתדבק נשמתנו וגופינו רמ"ח איברים וש"ס גדים – ברמ"ח מצוות עשה וש"ס מצוות לא תעשה שבתורה. וכוחנו יתברך, שנהיה עוסקים בתורה כדי שתתעצם נשמתנו בעצמות ורוחניות וקדושת מקור מצא התורה. וכשאנו עוסקים בתורה על כוונה זו, הרי אנחנו מרכבה והיכל לשכינתו יתעלה. ובקרבתנו ממש השכינה קובעת דירתה הארץ כולה היתה מאירה מכבודו. ובוזה יהיה קשור לפמליא של מעלה עם פמליא של מטה והיה המשכן אחד. וקודם לימוד התורה נפתח בברכה להודות להש"ת על נתינת התורה לעמו ישראל, כדי שנהיה דבקים בקדושתה ובשכינתו יתעלה... ולהוריד השכינה בקרבנו, עי"ש.** והדברים מופלאים ומפורשים, שעל ידי לימוד התורה אנחנו **"מרכבה והיכל לשכינתו יתעלה"**.

וכבר השכיל הרמח"ל (בפתח ספר מסילת ישרים) להגדיר מעלה זו בתורת **"חובת האדם בעולמו"**, חת"ד: **חובת האדם בעולמו הוא להתענג על ה' ולהנות מזיו שכירתו...** כי השלימות האמתית היא רק הדבקות בו יתברך, והוא שהיה דוד המלך ע"ה אומר (תהלים עג, כה) **"ואני קרבת ה' לי טוב..."** וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו ונתרחק מן המרחיקים אותו מהטוב ונתחיל לדבק בו, כן ישיגהו וישמח בו, עי"ש. ובדברים אלו גנוז היסוד לכל מאמרינו בביאור המשנה ורש"י שלפנינו!

מעשה בחסיד אחד (מוצא בספר **"עוד יוסף חי"** לרבינו יוסף חיים זצ"ל) שהיה אסטניס גדול עד שכל פרי שהיה מכניס לפיו היה רוחצו קודם לכן שבע פעמים. ופעם שאלוהו, הרי הניך מוהל מפורסם אשר רוב תינוקות העיר נמולו על ידך, וא"כ היאך קיימתה בהם מצוות מציצת הדם לתוך פיך! השיב להם, כי לרוב חיבתי לקיים את מצוות בוראי, הרי שאין הדם מאוס בעיני כלל, וחזמה הדבר בעיני כפרי שרציתי שבע פעמים קודם שהכנסתיו לתוך פי... ובוזה ביאר הרב את כפילות לשון הכתוב (במדבר יט, א-ב) **"וידבר ה' אל משה ואל אהרון לאמר זאת חקת התורה אשר צוה ה' את משה לאמר"**, מדוע הוצרך לכפול את תיבת **"לאמר"**. וביאר שכוונת הכתוב להורות, שעל האדם לקיים את מצוות ה' בחביבות ובמתקנות באופן שלא יורגש בהם שום מרירות כלל. וז"ש פעם שניה **"לאמר"**, כלומר **"לא – מר!"** וכבר נתבאר לפניך באורך מאמר זה, שעיקר מעלת המצוה ושכרה הרוחני, הוא בעשייתה מתוך שמחה ואהבת הש"ת!

בכבוד, לכת אליו וליקרו

הרב יהודה דרעי

הרב הראשי וראבי"ד באר-שבע

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
מחלקת הכשרות

הוסרה ההשגחה

"מלכת המטבח"

רח' יריחו 2, באר שבע.

ומהיום אין לנו שום פיקוח ואחריות
על המוצרים הנמכרים בעסק הו"ל

אורות ההלכה

תשובות הלכתיות משולחנו של מורנו המרא דאתרא
הגאון הגדול רבי יהודה דרעי שליט"א

הלכות ראש השנה

סימנים טובים, התפילה והשופר

ש - האם יש מצוה להרבות באכילת סימנים טובים בליל ראש השנה?
ת - דרשו רבותינו בתלמוד "סימנא מילתא היא", ועל כן טוב שיערוך האדם את שולחנו בכל הסימנים הטובים הנהוגים, כמו רוביא כרתי תמרי וקרא וכו'.

ש - האם טוב לערוך את סדר הסימנים בתוך הסעודה, או לפני הסעודה?

ת - יש נוהגים ליטול ידיים לסעודה ומברכים המוציא ואחר כך מתחילים בסדר "הסימנים". ולפי מנהג זה, יברכו בורא פרי העץ על התמר ויכוונו להוציא ידי חובה את כל פירות העץ שרוצים לאכול, אך לא יברכו על הרוביא ושאר מיני ירקות, שהרי הם באים מתוך הסעודה ופטורים המה מן הברכה. ויש נוהגים להקדים את סדר "הסימנים" קודם נטילת ידיים לסעודה. ולפי מנהג זה, יברכו גם על הירק הראשון שאוכלים בורא פרי האדמה ויכוונו לצאת ידי חובה בשאר ירקות. אלא שהנוהגים כן, מכניסים עצמם לספק ברכות לגבי ברכה אחרונה, מפני שנחלקו הפוסקים האם ברכת המזון פוטרת ברכה אחרונה של פירות וירקות שאכל לפני הסעודה. ועל כן טוב יותר לתפוס כמנהג ראשון שביארנו, כדי לצאת מכל חשש ופקפוק.

ש - האם יש להקדים הברכה לפני אמירת יהי רצון, או להיפך?
ת - גם בזה יש מנהגים חלוקים: יש שנהגו לברך על הפרי ואח"כ אומרים את יהי רצון, כדי להקדים שבחו של הקב"ה לפני שמבקש על עצמו. ויש שנהגו אמירת יהי רצון ואח"כ מברכים על הפרי, כדי שלא להפסיק בין הברכה לאכילה. ולפי הנראה, אלו ואלו יש להם על מי לסמוך, וימשיכו במנהגם.

ש - האם אפשר לטבל את פרוסת "המוציא" בסוכר או דבש, במקום במלח?

ת - גם בראש השנה יש לטבל את פרוסת "המוציא" במלח כדרכו בכל ימות השנה, ואחר כך רשאי לטבלה בדבש או סוכר.

ש - האם יש מעלה מיוחדת בתפילת ר"ה יותר משאר ימות כל השנה?

ת - תפילת ר"ה מעלתה גדולה עד מאד, ודרשו רבותינו על הפסוק "פנה אל תפילת הערער" (תהילים ק"ב): אמר רבי יצחק כלפי דורות אמרו, שאין להם לא כהן ולא נביא ולא בית מקדש שיכפר עליהם, ולא נשתייר להם אלא תפילה אחת של ראש השנה ויום הכיפורים, אל תבוז אותם מהם. ורבנן אמרי, אפילו "המתים במעשיהם" ועומדים לפניך בראש השנה ויום הכיפורים, ואתה בורא אותם "בריה חדשה". ועל כן יתחזק מאד לכוון את ליבו בתפילת ראש השנה, יען כי יש בכוחה להפוך את דינו ולהוציא לאור משפטו.

ש - השומע קול שופר, האם צריך לכוון לצאת ידי חובה?

ת - הלכה פסוקה היא, שמצוות צריכות כוונה. ועל כן השומע קול שופר צריך לכוון ליבו לצאת ידי חובה - הן בשמיעת הברכות והן בשמיעת קולות השופר. וראוי שיכריז התוקע בפירוש לפני התקיעות, שהוא מכוון להוציא את הקהל ידי חובתם וגם הם יכוונו לצאת ידי חובה ולא יענו "ברוך הוא וברוך שמו", אלא רק "אמן".

ש - האם עומדים או יושבים בעת התקיעות?

ת - בתקיעות הראשונות נוהגים לעמוד בשעת הברכות ומיד אחר כך יושבים הקהל לשמיעת התקיעות, ואלו הם תקיעות "מיושב". אולם בתקיעות של תפילת מוסף, צריך כל הקהל לעמוד, ואלו הם תקיעות "מעומד".

ש - האם מותר להפסיק בדיבור בין תקיעות "מיושב" - לתקיעות "מעומד"?

ת - אסור להפסיק בדיבור בין תקיעות "מיושב" לתקיעות "מעומד" שהרי ברכה אחת לכולן. ועל כן יש להזהיר את הציבור שלא ישירחו כלל בשיחה בטילה משעת התקיעות הראשונות ועד גמר התפילה.

ש - האם נשים חייבות במצוות שופר?

ת - מעיקר הדין נשים פטורות ממצוות שופר, מפני שהיא מצווה שהזמן גרמא. ומכל מקום, כבר קיבלו עליהם הנשים לקיים מצווה זו בתורת חיוב ובאות לבית הכנסת לשמוע קול שופר. ואם אינה יכולה לבוא לבית הכנסת, יבוא התוקע לביתה ויתקע לה בלא ברכה. ואינה רשאית לבטל את מנהגה, אלא על ידי התרת נדרים.

מנהגי ערב ראש השנה

ש - האם יש מקור לנוהגים לבקר בבית העלמין בערב ראש השנה?
ת - יש נוהגים לפקוד קברי אבות וקברי צדיקים בערב ר"ה ומרבים בתפילות ותחנונים כדי לעורר רחמי שמים בזכות הצדיקים שוכני עפר, ומנהג זה יסודו בהררי קודש. וטוב שיתנו צדקה לעניים קודם התחינות, כדי לקיים "וצדקה תציל ממות".

ש - האם הטבילה במקוה בערב ר"ה היא חובה?

ת - נוהגים לטבול בערב ר"ה במקוה כשר, כדי ליטהר מטומאת קרי. ומי שקשה עליו הטבילה מטעמים רפואיים, ישטוף את גופו בתשעה קבין של מים בפעם אחת (12.5 ליטר מים).

ש - האם מצוה ללבוש בראש השנה בגדים נאים כמו בשבת וחג?

ת - אף על פי שראש השנה הוא יום דין גדול ונורא, מכל מקום מצוה ללבוש בו בגדים נאים ומכובסים כדי להראות בנפשינו שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטנו. ועל כל פנים, לא ילבש בגדים מהודרים כבשאר ימים טובים, כדי שיהא מורא הדין עליו.

הדלקת הנר, קידוש והסעודה

ש - האם נשים מברכות שהחיינו בהדלקת נרות של ראש השנה?
ת - אין הנשים מברכות שהחיינו על הדלקת הנר, מפני שיוצאות ידי חובה בברכת שהחיינו בקידוש.

ש - האם מברכים שהחיינו בקידוש בשני הלילות של ראש השנה?

ת - מנהג הספרדים לברך שהחיינו בקידוש בשני הלילות של ראש השנה. וטוב להשאיר פרי חדש או בגד חדש ולהעמידו לפניו בלילה השני בשעת הקידוש ויכוון עליו בברכת שהחיינו, כדי לצאת ידי חובת כל הדעות.

ש - האם יש חיוב ללמוד משניות שבמסכת ראש השנה, בסעודות ליל ר"ה?

ת - אין בזה חיוב, אך מנהג טוב הוא ויסודתו בהררי קודש. ועל כל פנים, הוא חשוב יותר מכל "הסימנים" הנהוגים בלילה הזה, שהרי אין לך סימן טוב יותר ממי שפותח את סעודתו הראשונה של השנה החדשה בדברי תורה.

ש - מי ששכח לומר "יעלה ויבוא" בברכת המזון של סעודת ר"ה, האם צריך לחזור?

ת - אומרים יעלה ויבוא בברכת המזון של סעודות ראש השנה, לילה ויום. ומכל מקום אם שכח ולא אמר יעלה ויבוא, אינו חוזר, מפני שאין חיוב באכילת פת בסעודות ראש השנה.

פרישות והנהגות

ש - האם צריך להתנהג בפרישות בליל ראש השנה?

ת - מנהג חסידות שימנע אדם עצמו מתשמיש המיטה בשני לילות של ראש השנה. אולם אם חל ליל טבילתה בליל ראש השנה, חייב לקיים עונתו. והמתחסד לדחות תשמיש של מצוה, הרי זה חסיד שוטה. וכן מי שחושש פן יבוא ח"ו לידי הרהור ואיסור, אינו רשאי כלל וכלל להחמיר על עצמו בזה, והחכם עיניו בראשו.

ש - האם צריך להחמיר שלא לישון ביום ראש השנה?

ת - טוב ונכון שלא יתן שינה לעיניו בשני ימי ראש השנה - מנץ החמה ועד השקיעה, כדי שלא ישן מזלו. ומיד אחר התפילה וסעודות היום, יזדרז לבית הכנסת לשמוע שיעורי תורה וקריאת תהילים. ויש נוהגים להשלים את התהילים פעמיים בשני ימי ראש השנה, שהוא שלוש מאות מזמורים כמנין "כפר" ועל כל פנים מי שקשה עליו עד מאד בלי שינה, ישתדל לפחות להחזיק עצמו עד אחר חצות היום.

ש - האם צריך לזהר מסימנים רעים?

ת - כשם שמשתדלים בראש השנה להרבות בסימנים "טובים", כך צריך לזהר מסימנים "רעים". ודוגמא לכך היא מידת הכעס שהיא שורש כל המידות הרעות. וכתבו הפוסקים שיש לזהר מאד שלא יכעס כלל בימי ראש השנה, פן יכעס חלילה כל השנה.

לכה דודי לקראת כלה

הוא עלה ממצרים על-פי ציוויו של אליהו הנביא, שנגלה אליו ואמר לו: "דע כי קרוב זמנך להיפטר מן העולם, ומטרת בואך לעולם תושלם רק כאשר תעביד את סודות לימודך לרבי חיים ויטאל. עליך לעלות לארץ-ישראל, שם תפגוש את רבי חיים בעיר צפת, והוא יפרסם את שיטתך". זה היה רבי יצחק לוריא אשכנזי, הנודע בכינויו האר"ז"ל, שעלה לארץ ישראל בשנת ה'ש"ל והתיישב בעיר צפת. עוד בטרם הגיעו לעיר עסקו המקובלים שהתגוררו בה, ובראשם רבי משה קורדובירו (הרמ"ק), ברזי הקבלה. זמן קצר לאחר הגעתו של האר"ז"ל נסתלק הרמ"ק, והאר"ז הקדוש היה לממשיכו. תקופה זו הביאה עמה פריצת דרך ושפיכת אור חדש ברעיונותיה הטמירים של תורת הקבלה, ועלידו היא נעשתה דרך סלולה וברורה. בשנים האלה דבק רבי חיים ויטאל ברבו האר"ז"ל והיה לתלמידו החביב והקרוב ביותר. כעבור זמן כתב את סודות התורה שקיבל מרבו. עם התפשטות חכמת הקבלה גברו גם הכמיהה והכיסופים לגאולה. על-פי תורת הנסתר, הגלות היא מצב שבו השכינה מושפלת עד עפר, והמטרה היא להזריח אור עליון ביותר החבי בעולם הגשמי. הכמיהה לגאולה עמדה במרכז מעייניו של האר"ז"ל. תלמידיו הקדושים של האר"ז"ל כרוכים היו אחרי רבם, אולם אירוע נדיר ויוצא-דופן שאירע עמם, שבו לא עמדו התלמידים במבחן לפי ערך גדולתם, גרם לאר"ז"ל אכזבה עמוקה. זה היה ביום שישי, סמוך לכניסת השבת. האר"ז"ל וחבורת תלמידיו, שנקראו 'גורי האר"ז', יצאו אל מחוץ לעיר, לרגלי אחד ההרים, לקבל את שבת המלכה. כמנהגו עטוף היה האר"ז"ל בבגדי לבן, שאותם נהג ללבוש לכבוד שבת. גם תלמידיו הקדושים עמדו לבושים בלבושי השבת, ובבוא העת פצחו במזמורי התפילה של קבלת שבת. ולפתע התנגע האר"ז"ל ממקום עומדו. במצחו נראו הקמטים מהתאמצותו בתפילה ופניו להטו כאש. הוא פנה אל תלמידיו בשאלה: "רצונכם שנעלה לירושלים קודם החשכה, ונעשה את השבת בירושלים?".

לרגע השתררה מבוכה בין התלמידים. תמיהה גדולה נראתה על פניהם. הכול ידעו כי המרחק בין צפת לירושלים גדול, ובדרך הטבע אין סיכוי לעשות את הדרך הזאת לפני כניסת השבת. ובכלל, מה פישרה של הליכה זו לירושלים דווקא היום? וכיצד יעזבו את נשותיהם ובני משפחתם למושך השבת בלי להודיעם תחילה?

עם זה ידעו והאמינו תלמידי האר"ז"ל כי לרבם כוונת נסתרות, וכי הדרך הארוכה אינה מניעה בפניו אם רק ירצה, שכן יוכלו לבוא לירושלים בתוך דקות ב'קפיצת הדרך' וכדומה.

077-915552

הרבנות והמועצה הדתית באר שבע
לשכת רב העיר

"ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבלי"

טנא ברכות נשגור קמיה
איש חיל רב פעלים לתורה ולתעודה, נעים הליכות,
מרבץ תורה ברבים ומקרב לבבות לאבינו שבשמים,
הרה"ג **עוזיאל אדר' שליט"א**
עם הכנס בנו הבה"ח ר' **יצחק הי"ו**
בברית הנישואין עב"ג שתחי'
רב המרכז הרפאי "סורוקה" וק"ק "שבטי ישראל" בשכ"א
ועורך עלון "אורות השבת"
מי יתן ויהיה זה בין עדי עד
ברוב אושר נחת ושמחה

בברכת מזל טוב והצלחה
הרב **יהודה דרעי**
רב העיר וראש אבות בתי הדין
מערכת עלון "אורות השבת"

ציבור שוחרי התורה
מוזני לשיעור הפרומק של הרב הגדול חדרשן הנודע פח ספיץ פרגליות
הרב"ג

שלמה לוינשטיין
שליט"א

שיתקיים בעז"ה ביום ראשון ט' אלול תשע"ט
בשעה 20:30 (15.9.19)

בישיבת "נתיב השבים" שבזי 17 באר שבע

הרבנות והמועצה הדתית
באר שבע

הודעה חשובה

ביום שלישי יז' אלול תשע"ט (17.9.19)
יום הבחירות (יום שבתון)
משרדי הרבנות והמועצה הדתית
ברח' התלמוד 8 באר-שבע
יהיו סגורים לקהל
למעט קבלת לוויות בין השעות: 8:30-10:30
לאחר מכן ניתן לפנות
לרב אברהם לורבר 054-4348735

בברכה רבה
יהושע (שוקי) דמרי
ממונה המועצה הדתית

לא נותר להם זמן רב להתלבט, שכן מורם ורבם המתין לתשובתם ובחן את תגובתם, ועל כן נענו מיד כמה תלמידים ואמרו בחפץ לב: "הננו, מורנו ורבנו, נעלה עמך לירושלים!". אולם כמה מהתלמידים נותרו מהוססים. כאשר פנה אליהם האר"ז"ל לשמוע את תשובתם, אמרו: "רבנו, מבקשים אנו ללכת להודיע קודם לגשותינו...".

אך יצאו המילים מפיהם וחרדה גדולה אחזה באר"ז"ל, פניו התכרכמו והוא ספק את כפיו וקרא בעצב: "אוי לנו שלא הייתה בנו זכות להיגאל. כי אילו הייתם כולכם משיבים לי פה אחד שאתם רוצים לילך בשמחה גדולה - תיכף היו נגאלים כל ישראל!".

ובעוד תלמידיו עומדים מושפלים ומבוויישים, המשיך האר"ז"ל ואמר: "דעו לכם כי זו הייתה שעת רצון מאין כמותה, שרצה בה הקב"ה להקים את השכינה מעפרה ולגאול את עם ישראל, אך מכיוון שהיססתם, לא זכינו, והגלות עודנה אופפת אותנו, בעוונותינו הרבים".

מאותו מקרה למדו תלמידי האר"ז"ל כי לרבם הייתה נשמת משיח בן-יוסף, שעל פי המקורות צריכה להתגלות בעולם בטרם יבוא משיח בן-דוד. ראה נוספת לכך קיבל רבי חיים ויטאל ממקרה אחר שחווה במחיצת רבו הגדול, דבר שאירע בסוף ימיו הקצרים, כפי שסיפר זאת בספרו: ידוע היה כי האר"ז"ל הכיר את כל סודות הבריאה, "כי היה יודע... בפרד"ס ומעשה בראשית ומעשה מרכבה, בשיחות עופות ובשיחת דקלים ואילנות ועשבים... ובשיחת מלאכים, והיה מדבר ברוחות מהגלגולים... ומביא נשמת אדם בעודו חי ומדבר עמו כל צורכו וחפצו... והיה מדבר עם נשמת הצדיקים שהם בעולם הבא והיו מגלין לו רזי תורה...".

לעיתים קרובות נהג האר"ז"ל להשתטח על קברי הצדיקים, או אז הייתה נשמתו מתחברת לנשמת הצדיק, וזו הייתה מגלה לו רזי תורה שלא נודעו מעולם.

פעם אחת נתלו רבי חיים ושאר התלמידים אל רבם בבואו להשתטח על קברי שמעיה ואבטליון, והתפללו עמו. לפתע פנה אליהם האר"ז"ל ואמר: "בניי, דעו אשר שמעיה ואבטליון ציוו עליי לומר לכם, כי תתפללו על משיח בן-יוסף שלא ימות".

על מקרה זה כתב רבי חיים ויטאל בספרו: "ומרוב טיפשותנו לא היה בנו דעת לשאול אותו מי הוא משיח בן-יוסף... ולא עמד אלא ימים אחדים ונתבקש רבנו מאור עינינו לישיבה של מעלה, ונודע לנו למפרע שהוא היה משיח בן-יוסף, ומרוב ענוותנותו לא רצה לגלות את עצמו".

לעילוי נשמת
הרב **יוסף שלמה טריקי זצ"ל**
בר עליה ז"ל
הרבנית **רחל טריקי ע"ה**
בת סימיו ז"ל

